

Diagnostika porúch funkcie dolných močových ciest u seniorov

L. Valanský

Urologická klinika LF UPJŠ a FN L. Pasteura,
Košice

Inkontinencia moču v staršom veku, Inkofórum, 30.11.2013

Seniori

- Heterogénna skupina pacientov
  - dobrý zdravotný stav vs polymorbidita
- Limitujúcim faktorom rozsahu diagnostiky a následnej liečby nie je samotný vek, ale závažnosť komorbidít a výkonnostný stav

Špecifiká porúch funkcie DMC u seniorov

- Multifaktoriálne príčiny
- Kombinácia inkontinencie s postmikčným reziduom
- Horšia spolupráca pacienta
- Obmedzené možnosti urodynamickéj diagnostiky
- Vyššia frekvencia inkurabilnej inkontinencie
- Vyššie nároky na diferenciálnu diagnostiku

Rozsah vyšetrenia je individuálny

- Závisí od celkového stavu / motivácie pacienta
- V prípade komorbidít znemožňujúcich kuratívnu liečbu (operácia) robiť len nevyhnutné vyšetrenia
  - *imobilita*
  - *poruchy kognície*
  - *demencia*
  - *kardiálne zlyhávanie*

Diagnostika porúch funkcie DMC u seniorov

- **Tímová práca**

- praktický lekár
- urológ (koordinátor)
- gynekológ
- neurológ
- internista

- **Iniciálne a špeciálne vyšetrenia**

Diagnostika inkontinencie

- Stanovenie typu (stresová, urgentná, zmiešaná, iná)
- Určenie príčiny
- Zhodnotenie závažnosti (vplyv na kvalitu života)
- Sprievodné javy / medikácia
- Posúdenie motivácie a kognitívnych schopností
- Prognóza - reverzibilná vs neliečiteľná inkontinencia

Ciele iniciálneho vyšetrenia

- Praktický lekár / konzultovaný špecialista
- Identifikovať pacientov:
  1. s komplikovanou inkontinenciou
  2. ktorých je možné liečiť hneď
  3. ktorí majú inkurabilnú i. (*ošetrovanie, nie liečba*)
  4. vyžadujúcich ďalšie vyšetrenia

Komplikovaná inkontinencia

- **Kombinovaná s:**
  - bolesťou
  - hematúriou (**tumor mechúra!**)
  - recidivujúcou uroinfekciou
  - mikčnými ťažkosťami (postmikčné reziduum)
  - po radiačnej liečbe
  - radikálne operácie v panve

Iniciálne vyšetrenie

- **Anamnéza a fyzikálne vyšetrenie**
  - *identifikácia inkontinencie / mikčných porúch*
  - *stanovenie typu a stupňa inkontinencie*
  - *predbežné stanovenie diagnózy*
  - *posúdenie prognózy*
- **Vyšetrenie moču**
  - uroinfekcia často bezbolestná
- **Stanovenie postmikčného rezidua (PMR)**
- **Neinvazívna urodynamika**

Anamnéza

- Trvanie, frekvencia a okolnosti úniku moču
- Frekvencia mikcií, problémy s mikciou
- Kontinencia stolice
- Predošlé operácie
- Komorbidity (neurologické, depresia, DM, kard. zlyhávanie)
- Súčasná medikácia
  - *diuretiká*
  - *antidepresíva*
  - *antiparkinsoniká*

Dotazník na hodnotenie závažnosti inkontinencie

3. Ako často Vám uniká moč? (Označte jedno okienko)

☐ nikdy	(0)	☐ asi jedenkrát denne	(3)
☐ asi jedenkrát týždenne alebo menej	(1)	☐ mnohokrát denne	(4)
☐ 2 alebo 3-krát týždenne	(2)	☐ nepretržite	(5)

4. Radi by sme vedeli aké množstvo moču Vám podľa Vás uniká.

Aké množstvo moču Vám **zvyčajne** uniká (či nosíte ochranu alebo nie)? (Označte jedno okienko)

☐ žiadne	(0)	☐ stredné množstvo	(4)
☐ malé množstvo	(2)	☐ veľké množstvo	(6)

5. Celkovo, ako veľmi zasahuje únik moču do Vášho každodenného života?

(Prosím, označte číslo medzi 0 (vôbec) a 10 (veľmi veľa))

☐ 0	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10
vôbec										veľmi veľa

Skóre ICI-Q:

súčet skóre 3+4+5

Fyzikálne vyšetrenie

- **Vizualizácia inkontinencie**
  - test s kašľom (stresová inkont.)
  - permanentný únik
- **DRV – prostata, impakt. stolica,**
- **Vaginálne vyš. u žien**
- **Orientačné neurologické vyšetrenie**
  - vôľová kontrakcia análneho zvierača
  - sakrálne reflexy

Neinvazívna urodynamika

- **Mikčný denník**

záznam príjmu tekutín a výdaja moču

počet a okolnosti inkontinencie

údaje o kapacite mechúra

diagnoza nočnej polyúrie !

- **Uroflowmetria + PMR u spolupracujúcich pac.**

- signif. PMR > 100 ml

Frekvenčne-objemový záznam

FREQUENCY / VOLUME CHART														
Name.....				Record Number.....										
Date of Start.....														
	Sunday		Monday		Tuesday		Wednesday		Thursday		Friday		Saturday	
Day in Cycle	IN	OUT	IN	OUT	IN	OUT	IN	OUT	IN	OUT	IN	OUT	IN	OUT
09.00 - 10.00														
10.00 - 11.00														
11.00 - 12.00														
12.00 - 13.00														
13.00 - 14.00														
14.00 - 15.00														
15.00 - 16.00														
16.00 - 17.00														
17.00 - 18.00														
18.00 - 19.00														
19.00 - 20.00														
20.00 - 21.00														
21.00 - 22.00														
22.00 - 23.00														
23.00 - 24.00														
24.00 - 01.00														
01.00 - 02.00														
02.00 - 03.00														
03.00 - 04.00														
04.00 - 05.00														
05.00 - 06.00														
06.00 - 07.00														
07.00 - 08.00														
08.00 - 09.00														
WAKING														
RETIRING														

Enter amount drunk in the "in" column.
Enter volumes of urine passed in the "out" column.
Please return this completed chart at your next visit.

- Bez merania prijatých tekutín
- Diuréza koreluje s príjmom tekutín

Špecializované vyšetrenia

- **Gynekologické vyšetrenie**
  - prolaps panvového dna vedie k PMR a recid. uroinfekcii
- **Neurologické vyšetrenie**
  - demencia, okulné ochorenie
  - prognóza pre život
- **Psychiatrické vyšetrenie** – depresia!
- **Zobrazenie močových ciest (usg, rtg), endoskopia**
- **Invazívne urodynamické vyšetrenie**

Dg. postup v prípade významného PMR

- Pri dobrom zdravotnom stave ďalšie vyšetrenia zamerané na odlíšenie
  - *infravezikálnej obštrukcie (BPH, POP u žien)*
  - *hypoaktívneho mechúra (muži aj ženy)*
  - *invazívne urodynamické vyšetrenie ak treba*
- Pri kontraindikácii chirurgickej liečby infravezikálnej obštrukcie bez ďalších vyšetrení (konzerv. liečba)

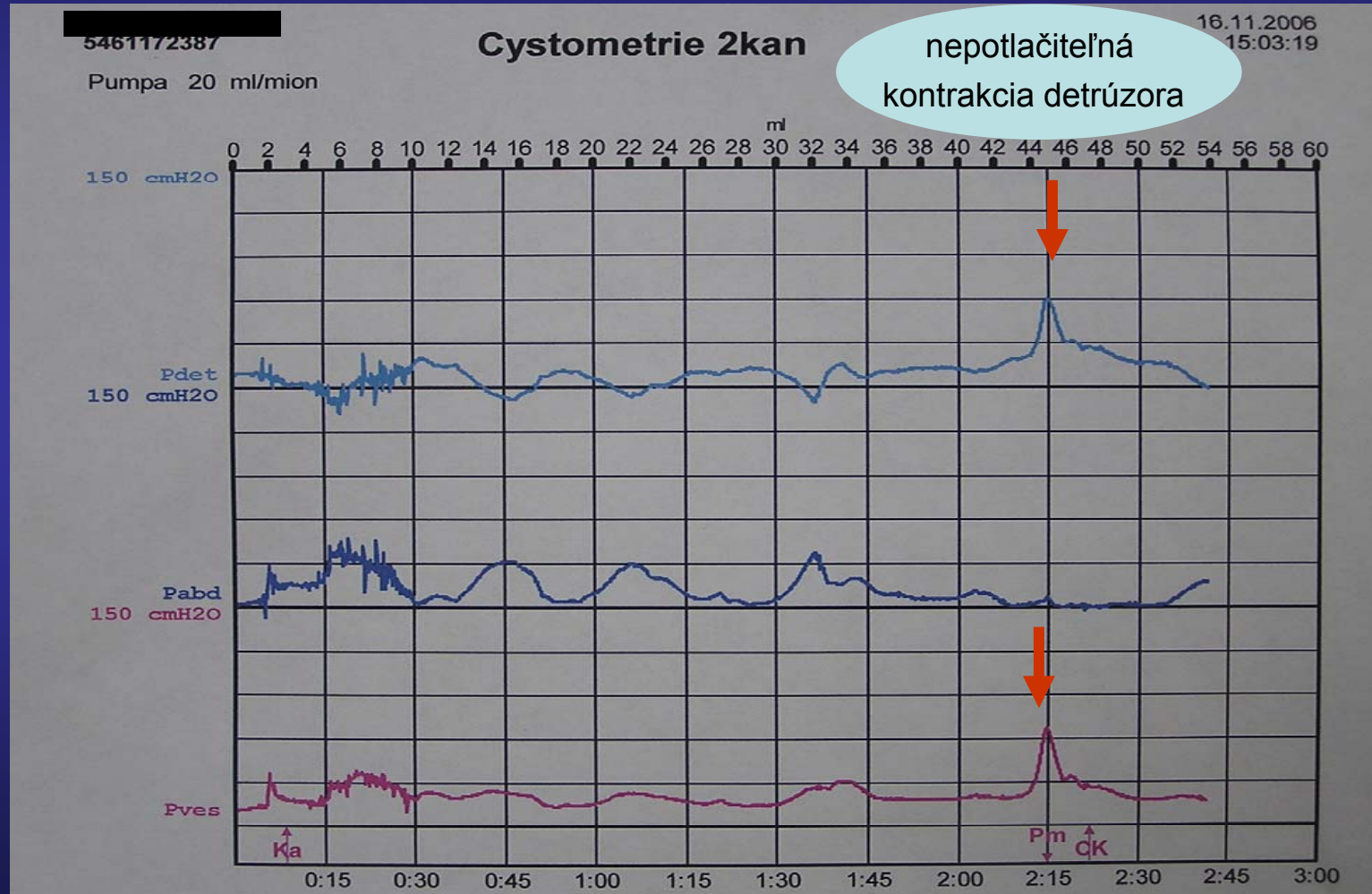

Invazívne urodynamické vyšetrenie

- Plniaca cystometria / „bed side“ cystometria
- Tlakovo-prietokové vyšetrenie
  - najpresnejšia dg. metóda inkontinencie
  - vždy pred chirurgickou liečbou
  - zlyhanie prvotnej liečby
  - u prestárlych s totálnou i. nemá benefit

U 85 % seniorov postačujú zákl. dg. metódy

Hyperaktívny detruzor je najčastejšou príčinou inkontinencie u seniorov

Klasifikácia stupňa inkontinencie

- **Prvý stupeň** – občasný únik moču, t.j. po kvapkách alebo únik max. dva razy denne
- **Druhý stupeň** – častý únik moču prúdom niekoľkokrát cez deň
  - A) stresová i. pri normálnej funkcii zvierača
  - B) hyperaktívny mechúr s i. – príčina nonneurogéna
  - C) zmiešaná i.
- **Tretí stupeň** – trvalý únik moču, t.j. viackrát denne aj v noci, môže byť spojený s inkontinenciou stolice
  - Fistuly
  - Stresová i. pri strate funkcie zvierača
  - Hyperaktívny mechúr s i. – príčina neurogéna
  - Zmiešaná inkontinencia

Závery

- Diagnostika porúch funkcie DMC u seniorov vyžaduje multidisciplinárny prístup s nezastupiteľnou úlohou lekára prvého kontaktu a urológa
- Rozsah vyšetrenia je závislý na celkovom stave pacienta a závažnosti komorbitíd. K obligatórnym patria klinické vyšetrenie, vyšetrenie moču a zistenie postmikčného rezidua
- U seniorov v dobrom zdravotnom stave sa v diagnostike porúch funkcie DMC postupuje rovnako ako u mladších jedincov